

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1078 sahifa,
2-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni.....	14
Ibragimova Gulsanam Nematovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim metodikasida qo'llanilishi va o'qituvchi kompetentligiga ta'siri	22
Abduyev Sheroz	
Boshlang'ich ta'limda "tabiatshunoslik" fanini raqamli platformalar orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish: 5e modeli asosida dizayn, baholash va joriy etish.....	25
Ahmadaliyev Shohruh Bahromjon o'g'li	
Ingliz va rus leksikografiyasida o'zbek milliy taom nomlarining lingvistik tahlili	30
Bobojonova Zarina Rashidovna	
Rahbarlarda til bilish darajasi va hissiy intellekt (eq): o'zaro bog'liqlikni o'rganish	34
Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna	
Frazeologizmlarni o'rgatishda matn asosida integratsiyalashgan dars modeli: xorijiy til o'rganuvchilar tajribasi	38
Jumayeva Sadbarg Mirolimovna	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari: rivojlangan davlatlar tajribasi tahlili	42
Karimova Moxichehra Rixsibayevna	
Rus va ingliz tillarida sharqona realiyalarning leksik-semantik tasnifi	46
Kulmamatova Aziza Do'stmamat qizi	
TRIZ metodikasi asosida texnokratik bolalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish	50
Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi	
Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish.....	53
Raximberganova Munajat Muzaffar qizi	
Structure of Social Conflict and Stages of its Development	57
Zaynutdinova Shahnoza Yuldashevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.....	60
Abduraxmonova Nigoraxon Akramali qizi	
Expression of National Mental Characteristics in the Uzbek Lullaby.....	64
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	
Bo'lajak "texnologiya" fani o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ kompetentlikni rivojlantirish tizimining pedagogik zarurati	69
Avazov G'oyibnazar Berdiyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarda integratsiyalashgan ta'lim faoliyatini rivojlantirish orqali kommunikativ salohiyatini shakllantirish	72
Baratova Yulduz Asadullayevna	
Umumta'lim maktablarida molekulyar fizikani o'qitishning hozirgi holati	76
Boymirov Sherzod Tuxtayevich, Xudoynazarova Visola Musurmonqul qizi	
Ingliz tilini o'qitishda talabalarining mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini akt vositasida rivojlantirish	80
Ergasheva Sevaraxon Ravshanjon qizi	
Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish istiqbollari.....	84
O'rinova Feruzaxon O'ljayevna, Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
IIV litsey o'quvchilarining liderlik kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....	90
Gadoyeva Dildora Baxtiyorovna	
Improving the System of Human Resource Capacity Management in Higher Education Institutions: Evidence from Uzbekistan	98
Imomov I., Umirova D.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	104
Iskandarova Munisa Bahodir qizi	
Tarbiyachi-pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish	107
Jovmirzayeva Nargiza Quvondiqovna	

Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning pedagogik-psixologik usullari.....	110
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Blum taksonomiyasi asosida ilmiy kompetentlikni takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	113
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi ovoz buzulishiga ega bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil qilish	117
<i>Umida O'tbasarova Mexmanovna, Maksudbekova Xovvajon Xamidbek qizi</i>	
Bolalar jamoasida do'stona munosabatlarni shakllantirishda rivojlanish markazlarida loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish usullari	121
<i>Quronova Ismigul Xolmurod qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda innovatsion metodlar orqali o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	126
<i>Rustamova Davlatxon Toyirjon qizi</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning innovatsion modellari	131
<i>Sanayeva Surayyo Bobonazarovna</i>	
"Tibbiy radiologiya" fanini o'qitishda pedagogik muloqot orqali tanqidiy operativ muloqotni o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	139
<i>Shukurova Sevara Ilhomovna</i>	
Improving High Jump Techniques	143
<i>Tajimbetov Anvar Tengelbayevich</i>	
Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari.....	146
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Понятие логического мышления и его особенности у младших школьников.....	149
<i>Ахмаджонова Нозима Нодиржон қизи</i>	
Интеграция психологии, обучения английскому языку, дошкольного образования и туризма: междисциплинарная модель формирующего опыта	152
<i>Омонуллаева Дилофуза Асадулла қизи</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatida ijtimoiy motivlarni shakllantirish usullari.....	157
<i>Abduvaxobova Nodira</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv faollikni rivojlantirishning afzalliklari	160
<i>Ismailova Nozima Umaraliyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matnни tahlil qilishga o'rgatishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati.....	164
<i>Utanbayeva Dildora Abdixadirovna</i>	
Dorivor o'simliklar kursini o'qitish metodikasini takomillashtirishda keys texnologiyalaridan foydalanish	168
<i>Mirzaboyev Timur Bisenbay o'g'li</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ijtimoiy-axloqiy kompetensiyani rivojlantirish: empirik tadqiqot natijalari	171
<i>To'raqulov Akbar Rustam o'g'li</i>	
Gerontotexnologiya ijtimoiy-pedagogik innovatsiya sifatida	175
<i>Temirova Muyassar Abdulkarim qizi</i>	
O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda Sharq mutafakkirlarining qarashlaridan foydalanish	180
<i>Raximova Surayyo Otabek qizi</i>	
Yoshlarni kasb tanlashda ruhiy tayyorgarlik va shaxsiy qobiliyatlarni baholash	183
<i>Biysenov Temirbek Taumuratovich</i>	
Talabalarni ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishning ahamiyati.....	188
<i>Choriyeva Surayyo Choriyevna</i>	
Differences Between Computer-Based and Paper-Based Assessment in Inclusive Education	192
<i>Davidova Sayyora Sirojiddin kizi</i>	
Raqamli muhit sharoitida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining pedagogik modeli va tajriba-sinov natijalari	196
<i>Donayeva Nozimaxon Norbo'tayevna</i>	
Intellekt xarita yordamida o'quvchilarda "emotsional intellekt"ni rivojlantirish.....	201
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'yin faoliyatining psixologik-pedagogik ahamiyati	206
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini innovatsion yondashuv asosida boshqarishning nazariy asoslari	210
<i>Mannanova Nargiza Xaydarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'rgatishda ona tilidan keng foydalanishning salbiy va ijobiy jihatlari .....215 Masharipova Kumushoy Amin qizi
	The Relationship Between Critical Thinking and Reading Comprehension in Primary School Students.....218 Mavlonova Dildora Shukhrat kizi
	Tasviriy san'at mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish .....222 N. K. Musayeva, U. O. Ziyatova
	Singapurning ta'lim falsafasi: korporativ madaniyatni ma'naviy-ma'rifiy rivojlanish bilan integratsiyalash ...226 Nishonov Xayrulla Xolmirzaevich
	The Anthropocentric Paradigm in Modern Linguistics: Cognitive Linguistics and Linguacultural Studies in The Study of Language, Consciousness, and Culture .....230 Rajabova Shaxlo Shodmonovna
	Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini rivojlantirish va uning sifatini oshirishda nostandart yondashuvning ahamiyati .....234 Ramazonova Salomat Saidovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ sinflar ishini tashkil etishga tayyorlash .....238 Saidova Gulruh Halim qizi
	O'zbek oilalarida ota-ona va farzand munosabatlarini tashxis qilishning psixologik xususiyatlari (Farg'ona vodiysi misolida).....242 Turg'unboeva Azizaxon G'ulomovna
	Сущность и специфика развития билингвизма у детей дошкольников .....246 Истамова Нигора Азимжановна
	Zamonaviy rahbarning innovatsion boshqarish texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari .....249 Xakimova Dildora Mashrabjonovna
	Креативный подход к развитию лингвометодического мышления студентов-филологов .....253 Ходжаниязова Айгуль Айтмуратовна
	Umumta'lim maktablarida tarbiya darslarini tashkil etish ijtimoiy zarurat sifatida .....257 Rashidova Gulnoza G'ulomovna
	Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati .....261 Xaydarov Sulaymon Amirqulovich
	Xronotop nazariyasiga tahliliy yondoshuvlar va qarashlar.....265 Avazov Vahabjon Tolibjon o'g'li
	Ko'zi ojiz bolalarning rus tili darslarida nutqiy kompetensiyasini shakllantirishning psixopedagogik asoslari .....268 Abduraximov Asror Sultonali o'g'li
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari.....271 Adizova Nilufar Quvondiq qizi
	Zamonaviy media texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llashning zarurati .....274 Alimov Asadulla Urokbayevich
	Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhitning ta'siri .....278 Alimova Umida Jumaboy qizi
	Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....282 Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna
	Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining rivojlanish tarixi va ommalashuvi.....286 Hojiyeva Maftuna Ulug'bekovna
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida raqamli resurslardan foydalanish orqali adabiy kompetensiyani rivojlantirish .....289 Islomova Xafiza Azamatovna
	Ona tili o'qitish metodikasi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish.....293 Ismadiyoro Nafisaxon Ibroximjon qizi
	Axloqshunoslikning global muammolari va texnikaviy muhitning inson hayotiga ta'siri.....298 Kozimova Nargiza Istam qizi
	Ichki ishlar organlari xodimlarida kasbiy kompetentlikni oshirish va baholash usullarining xalqaro tahlili ....303 Mamatqulova Sanobar Ismatillayevna, Eshmurzayev Yigitali Shokirovich, Kadirova Durdonaxon Rustamovna
	Tabiiy fanlarda bilingval ta'lim va CLIL yondashuv .....309 Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda pragmatik muammolar va ularning yechimlari	313
Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi	
Poshshoxo'ja Ibn Abdurahobxo'janing "Miftoh ul-adl" asaridagi pedagogik qarashlari.....	317
Muzaffarova Farida Muxtor qizi	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matn tushunishni shakllantirishda germenevtik metodlarning nazariy asoslari	321
Nazirova Shaxnoza Oдинаjon qizi	
Axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishda raqamli gigiyena va internet xavfsizligi.....	324
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Informatika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar	328
Sadinov Otabek Vaxodirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijtimoiylashuvida musiqa fanining ta'siri.....	332
Shahobiddinova Zilola Orif qizi	
Madaniy-ijtimoiy va ta'limiy omillarning bolalarning aqliy rivojlanishiga ta'siri	335
Shirinov Otabek Tuvalovich	
Tadqiqot metodi vositasida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish.....	338
Suyarov Kusharbay Tashbayevich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasi va nutq madaniyati.....	342
Saipova Hilola Abduhamitovna	
"Ekologik ochiq o'yinlar" 5–7 yoshli bolalar uchun.....	346
Tangirov Zoir Xo'jakulovich	
Yuqori malakali taekvondochilarni o'ziga xos genetik xususiyatlarini hisobga olgan holda sport seleksiyasi.....	350
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Musiqa maktabi o'quvchilarida madaniy qadriyatlar va ustoz-shogird an'analarining uzluksiz rivojlanishi ..	353
Seytanov Bayrambay	
Imom Buxoriyning "Al-Jome' as-sahih" asari talabalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish omili sifatida	356
Abduhalimova Nigora	
O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda AKT vositalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	359
Abdullayeva Zarnigor Usubjon qizi	
Коммуникативная компетентность и культура общения преподавателей начальных классов	364
Арысланбаева Анора Бердаховна	
Проблемы методической подготовки учителей в развитие дискурсивной компетенции по РКИ у учащихся уровня В1 средних общеобразовательных школ Узбекистана	366
Набиева Зарнигор Муминжон кизи	
"Tarbiya" darslari orqali o'quvchilarda huquqiy savodxonlikni rivojlantirish.....	369
Atamuradov Xasan Yuldoshevich	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv ta'limga tayyorgarligi: pedagogik va psixologik asoslari	374
Baxromova Guljamol Dilshodjon qizi	
Tajriba metodlari orqali maktab o'quvchilarida tabiat hodisalarini bashorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.....	378
Baxtiyor Imanov, Begali Xoliqnazarov	
Bo'lajak pedagoglarning tashkillashtiruvchi-boshqaruvchilik kompetentligini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari.....	384
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Integrativ yondashuv asosida biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish metodikasi.....	387
Jumanov Muratbay Arepbaevich, Raxmatov Uchkun Ergashevich	
Darslarni tashkil qilishda 4K modelini qo'llash imkoniyatlari.....	393
Kadirov Tulkin Baxridinovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga tasviriy faoliyatning noodatiy usullarini o'rgatish metodikasi.....	397
Maxmudova Nasiba Nurmuxammetovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlik tushunchasini ilmiy-pedagogik asoslash masalalari.....	406
Mirzaliyeva Gulhayo Abdulazizovna	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	So'rovga asoslangan ta'lim texnologiyasining bosqichlari va qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish ..... 410 Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Ochilova Mehrubon Suratovna
	Dermatovenerologiya fanini CASC (Critisize, Analyze, Summarize, Conclude) modeli orqali o'qitish va uning talabalar klinik kompetentligini oshirishdagi o'rni ..... 415 Po'latov Boburbek Ta'lat o'g'li
	Sport faoliyatida stress holatini tadqiq etishning nazariy asoslari..... 419 Ruzmatova Nigina Shotilla qizi
	Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kreativlikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish..... 422 Uchqunova Adiba Roziq qizi
	7-sinf adabiyot darslarida nutqni rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlari tahlili..... 427 Umurova Farangiz Askarboy qizi
	O'zbek tilida fe'l birikmalarining pragmatik funksiyalari va ularning ingliz tili bilan qiyosi ..... 430 Xudoynazarova Dildora Shonazar qizi
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi..... 433 Zayniddinova Mahzuna Baxtiyorovna
	Фольклор и время: формирование речевых навыков у детей начальной школы ..... 439 Ниязова Хилола
	Xalq o'yinlari – jismoniy va ma'naviy tafakkur omili ..... 443 Turg'unoy Ahmadjonovna Egamberdiyeva, Ergashoy Valijonovna Salimjon qizi
	Использование проектной деятельности для формирования языковой компетенции ..... 446 Чаршамова Мехрийбан Уразбаевна
	Farzandlarni kelajak kasblariga tayyorlash..... 449 Hamroyeva Komila Axmatovna
	Talabalar analitik kompetentligini analitik-diaagnostik pedagogik metodlar orqali takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari..... 455 Batirov Kamoliddin Zuhriddinovich
	Universal ta'limiy faoliyatlar: shaxsga xos universal ta'limiy faoliyatlar ..... 458 Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li
	Kasbiy motivatsiya – bo'lajak o'qituvchilarning raqobatbardoshligini shakllantirish omili ..... 461 Melikova Elnora Shuxratovna
	Shaxsning kompetentligi va uni shakllantirish omillari..... 465 Usmonova Dilobat Elmurodovna
	“Nutq o'stirish metodikasi” fanining didaktik asoslarini takomillashtirish..... 469 Davlatova Ra'no Haydarovna
	Межэтническое взаимодействие в культурных координатах Востока и Запада: нормы, ценности, модели поведения..... 473 Айдарова Диана Смутуллаевна
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni ..... 481 Abdumajitova Sayyohat Abduqosimovna
	Tibbiyot ta'limida talabalarning kommunikativ va tashkiliy kompetensiyalarini rivojlantirishning integrativ yondashuvi va baholash mexanizmlari ..... 484 Abduraimov Abbosbek Odiljon o'g'li
	Talabalarga ingliz tilini o'qitishda virtual reallikdan foydalanishning innovatsion tizimi ..... 488 Alimova Maftuna Ravshanbek qizi
	Mustaqil O'zbekiston sharoitida rezerv va zahiradagi ofitserlar tayyorlash tizimining dolzarbligi ..... 491 Aliyorov Alijon Bo'rievich, Teshaboyev To'liqinboy Yoqubovich
	Ekologik barqarorlikka erishishda ekologik ta'lim va tarbiyaning ahamiyati hamda O'zbekiston ta'lim tizimidagi holati..... 496 Bahodirjon Omonov
	Ona va bola o'rtasidagi psixologik munosabatlar tizimida nevrotik holatlarning shakllanishi ..... 500 Bekmirov Tolib Rashidovich
	Effectiveness of Forming a Tolerant Thinking in Future Social Work Specialists ..... 504 Ergashev Ikhtiyor Bakhtiyor ugli
	Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni ..... 507 Fazlidjanova Nilufar Xikmatovna

Indicators and Diagnostic Approaches for Dyslexia in Primary School Students.....	510
<i>Gaziyeva Saida Turgunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda diqqat va xotirani rivojlantirish metodlari	514
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Ona tili darslarida esse yozish orqali kreativ fikrlashni shakllantirishning samarali metod va usullari.....	517
<i>Kabulov Inamjan Sharipbayevich</i>	
O'quvchi yoshlarning hayotiy maqsadlarini shakllantirish bo'yicha yondashuvlar	521
<i>Karimova Saida O'ktamovna</i>	
O'quvchilar ovozini rivojlantirishda qo'shiq kuylash malakalarini shakllantirishning ahamiyati	526
<i>Karshiyeva Diyora Abduxakim qizi</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning dasturchilar tayyorlashdagi o'rni.....	532
<i>Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li</i>	
Zamonaviy asarlar tanlashning pedagogik va didaktik asoslari.....	535
<i>Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining elektron didaktik ta'minotini rivojlantirish metodikasi	541
<i>Narbayev Farrux Sharafbayevich</i>	
Mentorlik asosida yoshlarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvi yuzasidan olib borilgan tadqiqotlar tahlili.....	548
<i>Nazarova Nigora Ravshanovna</i>	
Zamonaviy baholash texnologiyalarining o'quvchilar motivatsiyasiga ta'siri	551
<i>Norova Nilufar Norbo'ta qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishning elektron metodikasi.....	555
<i>Olimov Bahriddin Jalol o'g'li</i>	
Tanqidiy fikrlash va 4K kompetensiyalarining pedagogik-psixologik mohiyati	560
<i>Qizlarxon Azizova</i>	
Ona tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari.....	565
<i>Shadmankulova Dilyarom Xalikovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish.....	569
<i>Shodiyeva Dilnoza Qodirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida	572
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limda o'qituvchilarning roli va tayyorgarligi.....	576
<i>Xasanova Iroda Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida kompozitsiyaga oid kompetensiyalarini rivojlanirish	580
<i>Xasanova Munisa Ziyodillo qizi</i>	
Влияние природы, количества, дисперсности и технологии введения наполнителя на свойства композиционных материалов	584
<i>Алимбаев Айбек Байрамович</i>	
STEM ta'limi va sun'iy intellekt: Qoraqalpog'iston maktablari uchun integratsiya hamda amaliy bo'lim	586
<i>Jumamuratov Perdebay Tileubayevich</i>	
Интерактивный метод как средство активизации всех учащихся на уроках родного языка	589
<i>Тажбенова Дина Куанышовна</i>	
Эффективность цифровых технологий в системе образования Узбекистана.....	591
<i>Усмонова Фируза Муродовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi ...	595
<i>Yo'ldosheva Mohidil Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik zarurati	599
<i>Qurbonova Muxayyo Oltiboyevna</i>	
Mahmudxo'ja Behbudiy merosi, jadid maktablarining g'oyaviy asoslari va ta'limdagi modernizatsiya yo'nalishlari	602
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Abdisamatov Ozodbek</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini takomillashtirish metodlari.....	605
<i>Nishonova Ra'noxon Abdullojon qizi</i>	
Borrowed Proper Nouns in English and Uzbek: a Comparative Analysis.....	608
<i>Amirqulova Feruza Abdurashidovna</i>	

Ingliz tilini o'qitishda autentik videolarning amaliy samaradorligi.....	613
Dusmurodova Iroda Quvonovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari samaradorligini ta'minlashda direktor va pedagog xodimlarning hamkorlikdagi faoliyati.....	616
Olimjonova Odina Hasanxon qizi	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilish muammolari va ularni hal qilish yo'llari.....	620
Dilafuz Norboyeva	
"Kommunikativ kompetensiya" tushunchasining xorijiy va milliy manbalarda talqini: qiyosiy tahlil.....	624
G'ulomova Begoyim Elmurod qizi	
Ijtimoiy tarmoqlardagi jinsiy jinoyatlarning psixologiyistik tomonlari	627
Rahimqulova Lobar Hamro qizi	
К вопросу обучения местоимению в корейском языке	631
Muxiddinova Mалика Батировна	
The Importance and its Development Models of Critical Thinking	634
Khasanova Shokhista Mirzaakhmad kizi	
Gipertoniya kasalligining rivojlanishida sotsio-emotsional intellektning ta'siri	639
Alimirzayev Nodirbek Avazbek o'g'li	
Integratsiyalashgan va interaktiv yondashuvlar orqali o'qish tushunishini o'rgatish.....	643
Aliqulova Mohinur	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida direktorlarning shaxsiy kasbiy fazilatlarini shakllantirish.....	647
Choriyeva Durdona Anvarovna, Ravshanova Noila	
Didactic Potential of Innovative Methods in Teaching Biophysics Module	652
Choriyeva Mahfuza Sadriddinovna	
Notiqlik mahoratini rivojlantirishning tarixiy pedagogik ildizlari	657
Ismoilov Usmonjon Baxramjon o'g'li	
Kartografiya darslarini zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan boyitish yo'llari.....	660
Jololdinov Asror Toshtemirovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kichik guruh tarbiyalanuvchilariga yo'l harakati turlari bo'yicha xavfsizlik talablarini o'rgatish.....	664
Jumayev Yunus Rashidovich	
Texnika yo'nalishidagi talabalarini ingliz tilini multimedia asosida o'qitishda o'quv modullarini loyihalash...	670
Maxmudova Shaxnozaxon Odiljon qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlashga o'rgatish	674
Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna	
Tajovvuz emotsiyasini tafsiflovchi fe'llar	677
Normaxmatova Feruza Ruziboyevna	
O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish usullari	681
Otegenov Berdibay Menglibaevich	
Texnika yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyalarini avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida rivojlantirish muammolari	684
Pozilova Shaxnoza Xaydaraliyevna, Xolmirzayeva Gulchehra Tulanovna	
Faoliyatli yondashuvning nazariy asoslari: talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda zamonaviy metodologik tamoyillar.....	689
Qurbonova Gulmira Alisher qizi	
Maktab o'quvchilarida xalqaro baholash dastur talablari asosida hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy asoslari	693
Radjapov Ruslanbek Sarsenovich	
Raqamli ta'lim texnologiyalari yordamida bo'lajak fizika o'qituvchilarining ijodiy-intellektual kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	697
Shoyzakova Hilola Yusuf qizi	
Talabalar ehtiyojlari va qobiliyatlari asosida oliy ta'limda differensial yondashuvni amalga oshirish strategiyalari	701
Sultonova Farangiz Alisherovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviyatini oshirishda kitobxonlikni keng targ'ib qilish	706
Usmanova Maxfuza	
Talabalarda axloqiy qadriyatlarni singdirishning pedagogik asoslari	709
Xolov Olimjon Chorshamiyevich	

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanish metodikasi.....	712
<i>Ziyomiddinova Nilufar Avazbekovna</i>	
Влияние социальных сетей на формирование мировоззрения учащихся младшего подросткового возраста.....	716
<i>Ибрагимова З. И.</i>	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirish metodikasi	720
<i>Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ma'naviy-axloqiy madaniyat samaradorligini oshirishda jadid pedagogik merosining o'rni	725
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish usullari	730
<i>Xaitova E'zozaxon Baxrom qizi</i>	
Sun'iy intellektdan foydalanib bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash mexanizmlari	734
<i>Nurmamatov Zuxriddin Shavkat o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshidagi bolalarning ijtimoiy-hissiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nutq o'stirish faoliyatining o'rni	737
<i>Toshpulatova Nargiza Abduraimovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi orqali bolalarga tabiatni asrash va unga g'amxo'rlik munosabatlarini shakllantirish usullari	741
<i>Bo'riyeva Fayyoza Baxodirovna</i>	
Maktab ta'limida o'quv tadqiqot ishlarini tashkil etish – pedagogik muammo sifatida	745
<i>Jurayeva Umida Yuldashевна</i>	
Texnologiya o'qituvchilarining professional kompetentligini shakllantirish texnologiyasi	748
<i>Qalandarova Urinposhsha Yuldashovna</i>	
Raqamli ta'lim vositalari yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish ..	752
<i>Xodiyeva Nilufar Sherzod qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida.....	756
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilari kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning didaktik imkoniyatlari	759
<i>Pardaeva Matonat Salimovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqni rivojlantirish orqali emotsional intellektni shakllantirish	764
<i>Omonillayeva Maxfuza Ilyosjon qizi</i>	
Основные научные подходы различных учёных об организации самостоятельной работы студентов	768
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	772
<i>Fazlidjanova Nilufar Xikmatdjanovna</i>	
Ta'lim muassasalarida jismoniy madaniyat ta'limi samaradorligiga erishishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	775
<i>Xolikov Akmal Tajidinovich</i>	
Oliy ta'limda korrupsiyaga qarshi kurashish va uni oldini olish.....	778
<i>Axmedova Dilnora Kobiljonovna</i>	
Психологическая устойчивость к стрессу: опыт и открытия в Узбекистане	781
<i>Туракулова Дурдона Боходировна</i>	
Virtual ta'lim sharoitida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda samaradorlikni oshirish	784
<i>Tajibayeva Xurshida Djumamuratovna, Pirmanov Mansur Qadiryevich</i>	
Развитие иноязычной межкультурной компетенции студентов в системе профессионально ориентированного языкового образования: роль паремий в формировании межкультурной коммуникации	788
<i>Амануллаева Камола Муминовна</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarining nutqini o'stirishda innovatsion metodikalarni qo'llash tendensiyasi.....	794
<i>Erhanova Nasiba Absayitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Akademik ijro mahoratini rivojlantirishda xavaskor xor rahbarlar uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar ..... 797 Yuldosheva Sadoqat Iloxomjonovna
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq rivojlanishida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning me'yoriy-huquqiy asoslari ..... 801 Djamolova Noila Zayniddinovna
	Ta'lim va tarbiya jarayonida ulug' mutafakkirlarning odob va axloqga oid ilmiy merosidan foydalanishning o'ziga xos jihatlari ..... 807 Ergasheva Dilnoza Mamasharifovna
	Tayyorlov guruh bolalarini kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari ..... 810 G'afforova Hurriyat Yangiboyevna
	Bo'lg'usi o'qituvchilarni media ta'limdan foydalanishga o'rgatish ..... 814 G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi
	Bo'lajak pedagog kadrlarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari ..... 817 Jalolova Feruza Mirkamol qizi
	Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar ijodiy tafakkurini rivojlantirish muammolari va yechimlari ..... 822 Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasb motivlari barqarorligiga guruhii jipslikning ta'siri ..... 827 Jumayeva Malika Aliyevna
	Jismoniy tarbiya darslari jarayonida maktab yoshidagi bolalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish ..... 831 Kamardinov Baxtiyor Kamardinovich, Azimqulova Shaxlo Baxtiyor qizi
	Maktab va oila hamkorligida boshlang'ich ta'lim o'quvchilarini she'r yodlash qobiliyatini shakllantirish ..... 837 Karimova Shoxsanam Islomovna
	Turkistondagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi ..... 840 Karimova Zarrina
	Umumiy o'rta ta'lim maktablari boshqaruvida ijobiy ijtimoiy munosabatlar muhitini shakllantirishdagi tashqi ta'sirlar ..... 843 Maryam Raximova
	Tarbiya ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida: an'anaviy qadriyatlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar uyg'unligi ..... 848 Muhammadiyeva Feruza To'raikulovna
	From Access to Success: Advancing Inclusive Education in Universities ..... 852 Nutfiyeva Dildora
	Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy tayyorgarligining pedagogik mexanizmlari ..... 856 O'tasheva Lola Shoto'rayevna
	Kognitiv yondashuv asosida ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida ingliz tilini tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini o'rganish ..... 859 Qudratova Sultonposhsha Otabek qizi
	Klinik amaliyotda tibbiyot talabalarining stressni boshqarish ko'nikmalarini shakllantirishning innovatsion metodlari ..... 864 Sobirov Qobuljon G'ofirjon o'g'li
	Ingliz tilini ikkinchi xorijiy til sifatida o'qitishda leksik derivatsiyalarning ahamiyati ..... 868 Abdusattarov Mavlon Sherali o'g'li
	Tasavvuf adabiyotining paydo bo'lish omillari ..... 872 Ahmadova Shohsanam Sodiq qizi
	Ichki ishlar akademiyasi kursantlarining favqulodda vaziyatlarda qaror qabul qilish jarayonini takomillashtirishning nazariy metodologik asoslari ..... 875 Kadirova Sayyora Madaminovna
	Maktab fizika kursini o'qitishda ekologik tarbiyani shakllantirishning pedagogik asoslari ..... 878 Karimov Abdurahmonjon Ma'rufjon o'g'li
	Til o'rgatishda zamonaviy usullardan foydalanishning samaradorligi va joriy etish strategiyalari ..... 882 Muxammadjonova Nafisa Rustam qizi
	O'quvchilarning fizika faniga oid umumiy kompetensiyalarini shakllantirishda elektron va mobil ta'lim platformalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari ..... 885 Najmiddinova Murat Kamolovich
	Sun'iy intellekt asosida talabalarining falsafiy tafakkurini rivojlantirishning metodologik asoslari ..... 890 Nodirbekov Furqatbek Umarjon o'g'li

Jadidlarning milliy ta'lim paradigmasi asosida OTM talabalarida milliy identlikni (o'zlik) rivojlantirish.....	894
<i>Ortiqboyev Soxibjon Inomjon o'g'li</i>	
Shifokor shaxsini tarbiyalashda empatiya va axloqiy qadriyatlarning o'rni.....	897
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi</i>	
Features of Flipped Learning to Improve Speaking Proficiency.....	901
<i>Tojiyeva Matluba Mahmud kizi</i>	
Socio-Cultural Approach to Teaching English to Students of Economic Specialties.....	904
<i>Xamdamova Nilufar Esanovna</i>	
Pedagogik mahorat.....	908
<i>Zakirova Dilfuza Ergashboyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari.....	912
<i>Xabilova Sitara Tursunmurod qizi, Payg'amova Husnida</i>	
Korpus asoslangan til pedagogikasini yuqori kurs ingliz tili ta'limiga joriy etishning nazariy jihatlari.....	915
<i>Toshpulatova Mexriniso Kilichevna</i>	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirishni pedagogik muammo sifatida o'rganish.....	919
<i>Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich</i>	
Talabalarning bilim o'zlashtirish darajasi va faolligini oshirishda differensial yondashuvning ahamiyati.....	925
<i>Sultonova Farangiz Alisherovna</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozuv malakasini oshirish yo'llari.....	929
<i>Boltayeva Barno Isakulovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni milliy ruhda tarbiyalash metodikasini rivojlantirish.....	932
<i>Qosimova Aziza Umarali qizi</i>	
Дифференцированный подход как условие для преодоления дислексии у учащихся.....	935
<i>Моминова Тойгул Боходир кизи</i>	
Improving the Methodology of Developing Phonetic Competencies of Primary School Students.....	939
<i>Zilolaxon Kenjayeva Saminjon kizi</i>	
Bolalar tadbirkorligini rivojlantirishning zaruriyati.....	943
<i>Axmadaliyeva Muxarramoy Olimjon qizi</i>	
Assessing and Monitoring Pedagogical Creativity in Modern Education Processes.....	948
<i>Abdulkhayev Abduvokhid Abdulbori ugli</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida qadriyatli munosabatni shakllantirishning milliy an'ana va pedagogik tajribalar asosida tahlili.....	951
<i>Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Maktabgacha ta'lim sohasida inson resurslarini rejalashtirishning ahamiyati va mehnat bozori tendensiyalari tahlili.....	956
<i>N. Sh. Miryusupova</i>	
Emotsional intellektning ahamiyati va uning psixologik hamda fiziologik xususiyatlari.....	960
<i>Bahodirova Shahnoza Rustam qizi</i>	
O'zbek tili darslarida o'quvchilarda PISA topshiriqlarini bajarish ko'nikmalarini shakllantirish.....	964
<i>Kamshat Baymenova</i>	
Pedagogik texnologiyalar zamonaviy o'quv jarayonining muhim omili sifatida.....	967
<i>Kazakov Ne'mat Normurodovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ kompetentlikni shakllantirishda kasbiy refleksiyaning psixologik-pedagogik asoslari.....	971
<i>Komiljonova Dilyoraxon</i>	
O'zbek xalq dostonlarini interfaol usullar yordamida o'qitish.....	973
<i>Nurjanova Yulduz Shukirillayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlarni o'qitishda fanlararo integratsiyani takomillashtirishning tarkibiy-funksional tuzilmasi.....	976
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
Kasbiy maslahat – maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltirishning samarali vositasi sifatida.....	980
<i>Raxmatova Sevara Abdulloevna, Gulyamov Djaxangir Raxmatullaevich</i>	
Umumkasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish imkoniyatlari.....	986
<i>Saydullayeva Shahlo Sobir qizi</i>	

Pedagogik modellashtirishning o'ziga xos jihatlari va nazariy asoslari.....	990
Sharipov A'zamjon Axmadjonovich	
Talabalarda tolerantlik ko'nikmalarini rivojlantirish omillari	994
Valixanov Ilyos Iloxamovich	
Ta'lim texnologiyalarini mashg'ulotlarda qo'llashning o'ziga xos jihatlari.....	998
Valiyev Sarvar Abdusalimovich	
Ishonch – ijtimoiy-psixologik hodisa sifatida	1002
Xo'jamova Kamola To'liqin qizi	
Jahon va O'zbekiston tajribasida kasbiy muloqot kompetensiyalarini shakllantirish yondashuvlari	1006
Rajapov Sulaymon Nuraddin o'g'li	
Iqtisodchilarning kasbiy faoliyatida ingliz tilining o'rni va ahamiyati.....	1010
Samandarova Nargiza Muxammadovna	
Praksiologik yondashuv – pedagogik ta'limning metodologik asosi sifatida.....	1015
Rashidova Zulayho Olimjon qizi	
Talabalarga ingliz tilini o'rgatishda “pen pals” loyihasidan foydalanish modeli	1020
Tuymanova Inobat Fozilovna	
Gamifikatsiya asosida ingliz tili darslarini tashkil etish metodlari.....	1024
Ahmadaliyeva Hilolaxon A'zamjon qizi	
O'zbekistonda ingliz tilini o'rganayotgan yosh o'quvchilarda gapirishga bo'lgan xavotir darajasi: rol o'ynash intervensiyasi	1029
Mannapova Maftunaxon	
Ingliz tili darslarida o'quvchilarning grammatik ko'nikmalarini story-based learning usulidan foydalanib shakllantirish metodikasi.....	1033
Xalilova Sevara Kamoliddin qizi	
Integrating the Case Study Method Into Teaching Medical English: an Innovative Pedagogical Research.....	1037
Xoshimova Azizaxon Saxobiddinovna	
Boshlang'ich sinf darslarini 4K modeli asosida tashkil qilishning ahamiyati va samaradorligi	1041
Matqurbonova Sevara Ikromjon qizi	
Критерии эффективности системного подхода в образовании и воспитании детей, находящихся на длительном лечении	1044
Алимова Нигора Исраиловна	
Развитие учебной мотивации через дифференцированный подход в преподавании физики.....	1049
А. Б. Камалов, М. П. Серимбетова	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida media savodxonlikni shakllantirish metodikasi	1053
Astanaqulova Nilufar Dilmurod qizi	
Talabalarda web platformadan foydalanish asosida kompyuterli modellashtirish ko'nikmasini rivojlantirish	1058
Xazratqulov Abduvohid Abdurauf o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarni kasbiy kompetentligini rivojlantirish	1062
Gulyamova Aziza Anvarovna	
Integrativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish muammosining mavjud holati	1066
Solijonov Jasurbek Valeriy o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni qoidali o'yinlar orqali jismoniy va ruhiy rivojlantirishning shart-sharoitlari	1070
Umarova Mehriniso Ibragim qizi	
Etnomadaniy kompetentlik tushunchasining genezisi va zamonaviy talqinlari.....	1074
Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li	

ETNOMADANIY KOMPETENTLIK TUSHUNCHASINING GENEZISI VA ZAMONAVIY TALQINLARI

Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li
Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Mazkur maqola etnomadaniy kompetentlik tushunchasining tarixiy shakllanishi va zamonaviy ilmiy talqinlarini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda etnomadaniy kompetentlik konsepsiyasining XX asr boshlaridagi antropologik tadqiqotlardan to zamonaviy transdisiplinar yondashuvlarga bo'lgan evolyutsiyasi ko'rib chiqilgan. Maqolada etnomadaniy kompetentlikning kognitiv, affektiv va xulq-atvor komponentlari, uning dinamik xarakteri hamda Bennett va Deardorff modellari asosida ierarxik tuzilishi tahlil qilingan. Etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari, baholash metodologiyasi va zamonaviy tendensiyalar, jumladan, global, transkultur va kritik madaniy kompetentlik yondashuvlari yoritilgan. Tadqiqot natijalarida etnomadaniy kompetentlikning globallashuv sharoitida ijtimoiy inklyuziya va barqaror rivojlanishni ta'minlashdagi roli asoslab berilgan hamda kelajak istiqbollari belgilangan.

Kalit so'zlar: etnomadaniy kompetentlik, madaniyatlararo muloqot, multikultural ta'lim, madaniy identifikatsiya, globallashuv, madaniy sezgirlik, transkultur kompetentlik, madaniy intellekt, kritik madaniy kompetentlik, madaniyatlararo hamkorlik.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the historical formation and contemporary scientific interpretations of the concept of ethnocultural competence. The study examines the evolution of the ethnocultural competence concept from early 20th-century anthropological research to modern transdisciplinary approaches. The article analyzes the cognitive, affective, and behavioral components of ethnocultural competence, its dynamic nature, and hierarchical structure based on Bennett's and Deardorff's models. The paper explores strategies for developing ethnocultural competence, assessment methodology, and contemporary trends, including glocal, transcultural, and critical approaches to cultural competence. The research findings substantiate the role of ethnocultural competence in ensuring social inclusion and sustainable development in the context of globalization and outline future perspectives.

Key words: ethnocultural competence, intercultural communication, multicultural education, cultural identification, globalization, cultural sensitivity, transcultural competence, cultural intelligence, critical cultural competence, intercultural collaboration.

Аннотация: Данная статья посвящена комплексному анализу исторического формирования и современных научных интерпретаций понятия этнокультурной компетентности. В исследовании рассматривается эволюция концепции этнокультурной компетентности от антропологических исследований начала XX века до современных трансдисциплинарных подходов. В статье анализируются когнитивные, аффективные и поведенческие компоненты этнокультурной компетентности, её динамический характер, а также иерархическая структура на основе моделей Беннетта и Дирдорф. Освещаются стратегии развития этнокультурной компетентности, методология оценки и современные тенденции, включая глокальный, транскультурный и критический подходы к культурной компетентности. В результатах исследования обосновывается роль этнокультурной компетентности в обеспечении социальной инклюзии и устойчивого развития в условиях глобализации, определяются перспективы развития.

Ключевые слова: этнокультурная компетентность, межкультурная коммуникация, мультикультурное образование, культурная идентификация, глобализация, культурная сензитивность, транскультурная компетентность, культурный интеллект, критическая культурная компетентность, межкультурное сотрудничество.

KIRISH

Globalashuv jarayonlarining jadallashuvi, migratsiya oqimlarining kuchayishi va madaniyatlararo muloqotning zichlashuvi sharoitida etnomadaniy kompetentlik masalasi alohida dolzarblik kasb etmoqda. Zamonaviy jamiyatda turli etnik va madaniy guruhlar vakillari o'rtasidagi o'zaro munosabatlar sifati ko'p jihatdan shaxsning etnomadaniy kompetentlik darajasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. Mazkur fenomen nafaqat shaxslararo muloqot

samaradorligini, balki butun jamiyatning ijtimoiy-madaniy rivojlanish dinamikasini ham belgilaydi. Etnomadaniy kompetentlik tushunchasi nisbatan yaqinda ilmiy muomalaga kiritilgan bo'lsa-da, uning kontseptual asoslari madaniyatlararo muloqot, etnik psixologiya va pedagogika sohalarida uzoq tarixiy rivojlanish yo'lini bosib o'tgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab turli ilmiy maktablar doirasida shakllangan yondashuvlar bugungi kunda etnomadaniy kompetentlikning yaxlit nazariyasini shakllantirishga asos bo'lmoqda. Etnomadaniy kompetentlik g'oyasining ilk ko'rinishlari XX asr boshlarida antropologiya va etnografiya fanlarining rivojlanishi bilan bog'liq. Fransua Boas, Bronislav Malinovskiy, Margaret Mid kabi olimlarning ishlarida madaniy relyativizm va madaniyatlarining o'ziga xosligini tushunish zarurati haqidagi fikrlar ilgari surilgan. Garchi ular bevosita etnomadaniy kompetentlik terminini ishlatmagan bo'lsalar-da, ularning tadqiqotlari keyinchalik bu tushunchaning shakllanishiga zamin yaratgan. 1950-60-yillarda Edvard Xoll tomonidan ilgari surilgan madaniyatlararo kommunikatsiya nazariyasi etnomadaniy kompetentlik konsepsiyasining shakllanishida muhim bosqich bo'ldi. Xollning yuqori va past kontekstli madaniyatlar haqidagi g'oyalari, proksemika va xronemika tushunchalari madaniy farqlarni tizimli tahlil qilish imkonini berdi. Aynan shu davrda madaniyatlararo tafovutlarni anglash va ularga moslashish qobiliyati professional faoliyatning ajralmas qismi sifatida tan olingan.

1970-yillarga kelib, globallashuv jarayonlarining kuchayishi va xalqaro biznesning rivojlanishi madaniyatlararo kompetentlik masalasini yanada dolzarb qildi. Gert Xofstede tomonidan ishlab chiqilgan madaniy o'lchamlar nazariyasi turli madaniyatlar vakillarining xatti-harakatlari va qadriyatlaridagi farqlarni tizimli o'rganish uchun asos yaratdi. Xofstedening individualizm-kollektivizm, maskulinlik-femininlik, noaniqlikdan qochish, hokimiyat masofasi kabi o'lchamlari etnomadaniy kompetentlikni baholash va rivojlantirish uchun muhim instrumentariy bo'lib xizmat qildi. 1980-90-yillarda etnomadaniy kompetentlik tushunchasi pedagogika sohasida faol rivojlana boshladi. Jeyms Banks, Sonya Nieto, Jeneva Gey kabi olimlar multikultural ta'lim nazariyasini ishlab chiqib, ta'lim jarayonida etnomadaniy kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslarini yaratdilar. Bu davrda etnomadaniy kompetentlik nafaqat professional, balki umumta'lim faoliyatining ham muhim komponenti sifatida e'tirof etildi.

Zamonaviy ilmiy adabiyotda etnomadaniy kompetentlik ko'p qirrali fenomen sifatida talqin qilinadi. U kognitiv, affektiv va xulq-atvor komponentlarini o'z ichiga olgan murakkab psixologik tuzilma hisoblanadi. Kognitiv komponent o'z madaniyati va boshqa madaniyatlar haqidagi bilimlarni, madaniy farqlarni anglash va tahlil qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Affektiv komponent madaniy xilma-xillikka nisbatan ijobiy munosabat, empatiya, ochiqlik va bag'rikenglikni nazarda tutadi. Xulq-atvor komponenti esa turli madaniy kontekstlarda muvaffaqiyatli muloqot qilish va samarali faoliyat yuritish ko'nikmalarini ifodalaydi. Etnomadaniy kompetentlikning zamonaviy modellarida uning dinamik xarakteri alohida ta'kidlanadi. Milton Bennett tomonidan ishlab chiqilgan madaniyatlararo sezgirlikni rivojlantirish modeli etnomadaniy kompetentlikning bosqichma-bosqich shakllanishini tasvirlaydi. Etnosentrik bosqichlardan etnorelativ bosqichlarga o'tish jarayoni inkor etish, himoya qilish, minimallashtirish, qabul qilish, moslashish va integratsiya fazalarini o'z ichiga oladi. Bu model etnomadaniy kompetentlik statik holatdan ko'ra, uzluksiz rivojlanish jarayoni ekanligini ko'rsatadi. Darla Dirdorff tomonidan taklif qilingan piramidal model etnomadaniy kompetentlikning ierarxik tuzilishini aks ettiradi. Modelning asosida zaruriy shaxsiy xususiyatlar va munosabatlar yotadi, ularning ustiga bilim va tushunish, ko'nikmalar quriladi, eng yuqori cho'qqida esa istalgan ichki va tashqi natijalar joylashadi. Bu yondashuv etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirishda tizimli yondashuvning zarurligini ta'kidlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Zamonaviy tadqiqotlarda etnomadaniy kompetentlikning quyidagi asosiy tarkibiy qismlari ajratiladi. Madaniy o'z-o'zini anglash shaxsning o'z madaniy identifikatsiyasi, qadriyatlari va ularning boshqalar bilan munosabatlariga ta'siri haqidagi tushunchasini o'z ichiga oladi. Bu komponent etnomadaniy kompetentlikning boshlang'ich nuqtasi hisoblanadi, chunki o'z madaniyatini tushunmasdan turib, boshqa madaniyatlarni to'g'ri idrok etish qiyin. Madaniy bilim turli madaniyatlarining tarixiy rivojlanishi, an'analari, urf-odatlarini, diniy e'tiqodlari, ijtimoiy me'yorlari haqidagi ma'lumotlarni qamrab oladi. Bu bilimlar nafaqat faktologik xarakterga ega, balki madaniy hodisalarning chuqur ma'nosi va kontekstini tushunishni ham nazarda tutadi. Madaniy bilimning muhim jihati shundaki, u stereotiplar va umumlashtirishlarga asoslanmay, balki madaniy xilma-xillik va individual farqlarni tan olishga tayanadi. Madaniyatlararo muloqot ko'nikmalari verbal va nonverbal kommunikatsiyaning madaniy xususiyatlarini hisobga olish, faol tinglash, konfliktlarni hal qilish, til to'siqlarini yengish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi. Bu ko'nikmalar amaliy tajriba orqali rivojlanadi va doimiy takomillashtirishni talab qiladi. Madaniyatlararo muloqotning samaradorligi nafaqat til bilish darajasiga, balki madaniy kodlarni to'g'ri talqin qilish va ularga mos javob berish qobiliyatiga ham bog'liq.

Empatiya va madaniy sezgirlik boshqa madaniyat vakillarining his-tuyg'ularini, fikrlarini va nuqtai nazarlarini tushunish hamda ularga hurmat bilan qarash qobiliyatini ifodalaydi. Bu komponent etnomadaniy kompetentlikning emotsional asosini tashkil qiladi va madaniyatlararo munosabatlarning ijobiy emotsional fonini yaratishga yordam beradi. Zamonaviy yondashuvlarda etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirishning kompleks strategiyalari taklif qilinadi. Formal ta'lim tizimida multikultur kurslar, madaniyatlararo treninglar, simulyatsion o'yinlar keng qo'llanilmoqda. Bu usullar nazariy bilimlar bilan amaliy tajribani uyg'unlashtirish imkonini beradi. Ta'lim jarayonida keys-stadiz, rol o'yinlari, madaniy assimilyatorlar kabi interaktiv metodlar samarali hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Noformal ta'lim doirasida madaniy immersiya, xalqaro almashinuv dasturlari, volontyorlik faoliyati muhim o'rin tutadi. To'g'ridan-to'g'ri madaniyatlararo tajriba etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirishning eng samarali vositasi hisoblanadi. Biroq, bunday tajriba pedagogik qo'llab-quvvatlash va reflektiv tahlil bilan birgalikda amalga oshirilgandagina maksimal samara beradi.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Virtual reallik texnologiyalari, onlayn madaniyatlararo tandemlar, raqamli simulyatsiyalar geografik chegaralarni yengib, turli madaniyatlar bilan tanishish imkoniyatini kengaytirmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalar madaniyatlararo muloqot uchun yangi maydonlar yaratib, etnomadaniy kompetentlikni amalda sinab ko'rish imkonini bermoqda. Tashkiliy kontekstda etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirish korporativ madaniyatning ajralmas qismiga aylanmoqda. Ko'pnatsional kompaniyalar xodimlarning madaniyatlararo kompetensiyalarini oshirish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqmoqda. Mentoring, kouching, madaniyatlararo jamoalarda ishlash tajribasi professional muhitda etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirishning samarali vositalari hisoblanadi.

Etnomadaniy kompetentlikni baholash murakkab metodologik vazifa hisoblanadi. Mavjud baholash instrumentlari orasida o'z-o'zini baholash so'rovnomalari, kuzatuv protokollari, portfolio baholash va simulyatsion testlar mavjud. Har bir usulning o'z afzalliklari va cheklovlari bor. O'z-o'zini baholash usullari sub'ektiv bo'lishi mumkin, kuzatuv usullari esa vaqt va resurs talab qiladi. Madaniyatlararo baholash inventari, madaniyatlararo rivojlanish inventari, madaniy intellekt shkalasi kabi standartlashtirilgan instrumentlar keng qo'llanilmoqda. Biroq, bu instrumentlarning madaniy validligi va ishonchiligi masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Turli madaniy kontekstlarda bir xil baholash vositalarini qo'llash noto'g'ri natijalarga olib kelishi mumkin.

Zamonaviy yondashuvlarda etnomadaniy kompetentlikni baholashning holistic va kontekstga asoslangan usullari taklif qilinmoqda. Autentik baholash, peer-baholash, 360 daraja baholash kabi usullar kompleks yondashuvni ta'minlaydi. Raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan adaptiv baholash tizimlari individual xususiyatlar va kontekstual omillarni hisobga olish imkonini bermoqda.

Globalashuv va lokalizatsiya jarayonlarining dialektik birligi etnomadaniy kompetentlik tushunchasining evolyutsiyasiga ta'sir ko'rsatmoqda. Glokal kompetentlik konsepsiyasi global va lokal madaniy kontekstlarni bir vaqtning o'zida hisobga olish zarurligini ta'kidlaydi. Bu yondashuv universal madaniy kompetensiyalar bilan lokal madaniy xususiyatlarni integratsiyalash imkonini beradi. Transkulturar kompetentlik g'oyasi an'anaviy madaniy chegaralardan tashqariga chiqish va gibrid madaniy identifikatsiyalarni tan olishni nazarda tutadi. Zamonaviy sharoitda ko'plab insonlar bir vaqtning o'zida bir necha madaniy guruhga tegishli bo'lib, murakkab madaniy identifikatsiyaga ega. Transkulturar kompetentlik bunday murakkablikni boshqarish va undan foydalanish qobiliyatini ifodalaydi. Kritik madaniy kompetentlik yondashuvi madaniy farqlarni nafaqat tan olish, balki ijtimoiy adolat va tenglik masalalarini ham hisobga olish zarurligini ta'kidlaydi. Bu yondashuv madaniy guruhlar o'rtasidagi kuch munosabatlari, imtiyozlar va diskriminatsiya masalalarini etnomadaniy kompetentlik doirasiga kiritadi. Kritik madaniy kompetentlik ijtimoiy o'zgarishlar agenti bo'lish va madaniy adolatsizliklarga qarshi kurashish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

Sun'iy intellekt va mashinali o'qitish texnologiyalarining rivojlanishi etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirish va baholash uchun yangi ufqlar ochmoqda. Adaptiv o'qitish tizimlari individual madaniy profillar asosida personallashtirilgan ta'lim traektoriyalarini yaratish imkonini bermoqda. Katta ma'lumotlar tahlili madaniyatlararo muloqot naqshlarini aniqlash va samarali strategiyalarni ishlab chiqishga yordam bermoqda.

Neyromadaniyatshunoslik sohasidagi tadqiqotlar etnomadaniy kompetentlikning neyrobiologik asoslarini ochib bermoqda. Miya faoliyatini o'rganish madaniy farqlarni idrok etish va ularga javob berish mexanizmlarini chuqurroq tushunish imkonini yaratmoqda. Bu bilimlar etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirishning yanada samarali usullarini ishlab chiqishga asos bo'lishi mumkin.

Barqaror rivojlanish maqsadlari kontekstida etnomadaniy kompetentlik global muammolarni hal qilishning muhim vositasi sifatida ko'rilmogda. Iqlim o'zgarishi, migratsiya, pandemiyalar kabi global qiyinchiliklar madaniyatlararo hamkorlikni talab qiladi. Etnomadaniy kompetentlik bunday hamkorlikning samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

XULOSA

Etnomadaniy kompetentlik tushunchasining genezisi va evolyutsiyasi insoniyatning madaniy xilma-xillikni tushunish va undan foydalanishga bo'lgan intilishini aks ettiradi. Antropologik tadqiqotlardan boshlanib, zamonaviy transdisiplinar yondashuvlarga qadar bo'lgan rivojlanish yo'li bu fenomenning murakkabligi va ko'p qirraliligi haqida guvohlik beradi. Zamonaviy talqinlarda etnomadaniy kompetentlik nafaqat individual, balki tashkiliy va jamiyat darajasida ham muhim resurs sifatida tan olinmoqda. Globallashtirish, texnologik taraqqiyot va ijtimoiy o'zgarishlar sharoitida etnomadaniy kompetentlikning ahamiyati tobora ortib bormoqda. U nafaqat madaniyatlararo muloqotning samaradorligini ta'minlaydi, balki ijtimoiy inklyuziya, innovatsion rivojlanish va barqaror kelajakni qurish uchun ham zarur shart hisoblanadi. Etnomadaniy kompetentlikni rivojlantirish individual sa'y-harakatlar bilan birga tizimli yondashuv va institutsional qo'llab-quvvatlashni talab qiladi.

Kelajakda etnomadaniy kompetentlik konsepsiyasining yanada takomillashuvi va kengayishi kutilmoqda. Yangi texnologiyalar, o'zgaruvchan ijtimoiy kontekstlar va global qiyinchiliklar bu sohada innovatsion yondashuvlar va yechimlarni talab qiladi. Shu bilan birga, etnomadaniy kompetentlikning asosiy maqsadi – insonlar o'rtasidagi tushunish, hurmat va samarali hamkorlikni ta'minlash o'zgarishsiz qoladi. Bu maqsadga erishish yo'lida etnomadaniy kompetentlik nazariyasi va amaliyotining uzluksiz rivojlanishi davom etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Абдуллаева М.Н. Этномаданий компетентликни шакллантиришнинг педагогик асослари: монография / М.Н. Абдуллаева. – Тошкент: Фан нашриёти, 2023. – 248 б.
2. Беннетт М.Дж. Основы теории межкультурной коммуникации: учебное пособие / М.Дж. Беннетт; пер. с англ. А.В. Матвеева. – Москва: Академия, 2021. – 312 с.
3. Deardorff D.K. The SAGE Handbook of Intercultural Competence / D.K. Deardorff. – Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2022. – 542 p.
4. Садохин А.П. Межкультурная компетентность: понятие, структура, пути формирования / А.П. Садохин // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2020. – Т. 23. – № 1. – С. 125–139.
5. Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind / G. Hofstede, G.J. Hofstede, M. Minkov. – 3rd ed. – New York: McGraw-Hill, 2021. – 576 p.
6. Каримова З.Х. Глобаллашув шароитида этномаданий муносабатлар: назария ва амалиёт / З.Х. Каримова, Д.С. Раҳимов. – Самарқанд: СамДУ нашриёти, 2022. – 196 б.
7. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence: Revisited / M. Byram. – Bristol: Multilingual Matters, 2021. – 284 p.
8. Лебедева Н.М. Этнопсихология: учебник и практикум для вузов / Н.М. Лебедева, Т.Г. Стефаненко, А.Н. Татарко. – Москва: Юрайт, 2023. – 491 с.
9. Ниязова Г.М. Мультикультур таълим контекстида ўқувчиларнинг этномаданий компетентлигини ривожлантириш / Г.М. Ниязова // Педагогика. – 2022. – № 4. – Б. 45–52.
10. Banks J.A. Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching / J.A. Banks. – 7th ed. – New York: Routledge, 2023. – 384 p.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.